

WIECZÓR CZWARTKOWY Z HELIODOREM ŚWIĘCICKIM W PAŁACU DZIAŁYŃSKICH

„Strzeżcie się szarzyzny życia, w którym nie ma wielkich ukochań i słońc wielkich” – takie słowa jeden z inicjatorów i pierwszy rektor Uniwersytetu Poznańskiego skierował do studentów 7 maja 1919 r. w mowie inauguracyjnej rok akademicki. Fraza ta stała się punktem wyjścia dla organizatorów spotkania z okazji 170. urodzin Heliodora Świącickiego, które przypadają w 2024 r.

W czwartek 10 października w Pałacu Działyńskich przy poznańskim Starym Rynku zebrało się niemal 200 osób, które chciały wziąć udział we wspomnieniu o tej wybitnej postaci. Heliodor Świącicki z wykształcenia był lekarzem ginekologiem, położnikiem i chirurgiem, który jako jeden z niewielu operatorów w Europie drugiej połowy XIX w. wykonywał z powodzeniem m.in. cesarskie cięcia i histerectomię. Jako wnikliwy badacz i organizator życia naukowego pełnił od 1879 r. różne funkcje w szeregach Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu, którego ostatecznie, w 1915 r., został prezesem. Po skutecznych działaniach powołanej w 1918 r. tzw. Komisji Uniwersyteckiej, na czele której stanął właśnie Świącicki, wybrany został na stanowisko pierwszego rektora nowo utworzonego Uniwersytetu – wybór ten regularnie powtarzano i dopiero śmierć w 1923 r. przerwała jego ostatnią kadencję. Ów społecznik i filantrop otworzył pierwsze w Poznaniu schronisko dla osób starszych (Zakład św. Kazimierza na Śródce), a pod koniec życia przekazał swój spory majątek na rzecz wspierania polskich naukowców i ich rodzin, tworząc Fundację „Nauka i Praca”.

Przypadające w tym roku 170. urodziny Świącickiego świętowaliśmy w Bibliotece Kórnickiej, ponieważ przez ponad 30 lat mieszkał on w Pałacu Działyńskich w Poznaniu. W 1887 r. wraz z małżonką, Heleną z Dąbskich, wynajął od Władysława Zamoyskiego drugie piętro budynku, a następnie przebił ścianę sąsiedniej

kamienicy, by powiększyć metraż pod niewielką klinikę dla kobiet. Z Pałacu państwo Świącicy uczynili nie tylko swój dom, ale także salon intelektualny – kontynuowali tradycję zapoczątkowaną przez Tytusa Działyńskiego i organizowali czwartkowe wieczorki dyskusyjne, na których gościli z wykładami ludzie ze świata nauki, kultury i polityki. W latach 1898–1901 odbyło się około trzydziestu takich wieczorów, które zostały zawieszono po śmierci Heleny w 1901 r. Heliodor wznowił spotkania już w wolnej Polsce, a ta piękna tradycja przetrwała do dziś w postaci Czwartków Literackich.

Zespół Biblioteki Kórnickiej wraz z Przyjaciółmi postanowił przypomnieć tego niezwykłego człowieka. Zorganizowaliśmy *Wieczór czwartkowy z Heliodorem Świącickim*, podczas którego odbył się wernisaż wystawy planszowej *Przeciw szarzyźnie życia – Heliodor Świącicki (1854–1923)*, którą otworzyły prof. Anita Magowska oraz dr Małgorzata Cieliczko – współautorki wystawy, nad którą pracowali także dr Piotr Józefiak oraz dr Jarosław Matysiak; grafikę całości zaprojektowała Agnieszka Juraszczyk z Fundacji TRES. Osiem plansz przybliżających najważniejsze elementy biografii Świącickiego z Pałacu Działyńskich wyruszyły dalej: do poznańskich uniwersyteckich szpitali klinicznych oraz na wydziały Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza i Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu, a w roku 2025 staną także m.in. w Pałacu Staszica w Warszawie.

Podczas wieczoru zamiast mówić o Świącickim, postanowiliśmy oddać mu głos. Wybrzmiał on dzięki doskonałym aktorom związanym z Teatrem Nowym w Poznaniu: Zbigniewowi Grochalowi oraz Aleksandrowi Machalicy. To oni – odczytując teksty (w doborze prof. Anity Magowskiej) pozostawione przez Heliodora Świącickiego oraz jego przyjaciela, profesora i lekarza Adama Wrzoska – wraz z akompaniamentem Barbary i Rozalii Dmochowskich, grających na fortepianie oraz na harfie, stworzyli niezapomniany wieczór.

Wydarzenie objęte zostało honorowym patronatem przez rektorów czterech poznańskich uczelni wyższych, które wyodrębniły się z Uniwersytetu Poznańskiego: JM Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza prof. Bogumiłę Kaniewską, JM Rektora Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu prof. Zbigniewa Krasieńskiego, JM Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu prof. Krzysztofa Szoszkiewicza oraz JM Rektora Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu prof. Jacka Zielińskiego, przez władarzy regionu: Marszałka Województwa Wielkopolskiego Marka Woźniaka, Starostę Poznańskiego Jana Grabkowskiego, Prezydenta Miasta Poznania Jacka Jaškowiaka oraz przez Prezesa Wielkopolskiej Izby Lekarskiej dr n. med. Krzysztofa Kordela.

Komitet organizacyjny współtworzyli: lek. Katarzyna Bartz-Dylewicz (Wielkopolska Izba Lekarska), dr hab. Magdalena Biniaś-Szkopek, prof. UAM (PAN Biblioteka Kórnicka), dr Małgorzata Cieliczko (PAN Biblioteka Kórnicka), dr Piotr Józefiak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), prof. dr hab. Anita Magowska (Uniwersytet Medyczny w Poznaniu), dr Jarosław Matysiak (Archiwum PAN w Poznaniu).

Małgorzata Cieliczko

- Wystawa *Przeciw szarzyźnie życia – Heliodor Święcicki (1854-1923)* autorstwa Małgorzaty Cieliczko, Piotra Józefiaka, Anity Magowskiej i Jarosława Matysiaka składa się z siedmiu plansz przybliżających najważniejsze elementy biografii Święcickiego. Zatytułowane zostały:
1. Droga do Poznania, 2. Sztuka leczenia, 3. Pałac Działyńskich – dom, klinika, centrum kultury,
  4. W Towarzystwie (dotycząca działalności w Towarzystwie Przyjaciół Nauk w Poznaniu),
  5. O przyjaźni – Święcicki i Wrzosek, 6. Pierwszy rektor, 7. Fundacja „Nauka i Praca”